

Lucas 11:2/Mattheus 6:10
De gebiedende wijs in het Onze Vader

Stef Schagen
(M.Div)

“Zoals het is in de hemel, zo ook op aarde” is de theologie van steeds meer charismatische gemeenten in één pennenstreek. Het is een inspirerende gedachte om wat in de hemel is op aarde zichtbaar te zien worden. “Jesus, You brought heaven down”, zingen wij in onze samenkomst met Hillsong. “When heaven meets earth”. “Music meets heaven”. “Heaven invading earth”, etc.

De tekst uit het Onze Vader ademt de verwachting van het Koninkrijk des hemels en anders doen de moderne versies van onszelf het wel, geïnspireerd op deze van Jezus in het Onze Vader. De verwachting is in lijn met wat Jezus Zijn discipelen en de scharen leerde in de Bergrede: “Zoek eerst het Koninkrijk van God” (Matt.6:33), een paar verzen na het Onze Vader. Jezus roept ons op om omhoog te kijken, of anders boven onze omstandigheden en zorgen uit naar de dimensie die komt, het Koninkrijk. In het beroemde Onze Vader dat Hij Zijn discipelen leerde komt het ook terug. Op hun vraag hoe zij moesten bidden, leert Jezus hen eerst naar boven te kijken, naar God, voor zij naar zichzelf kijken, om iets voor zichzelf te vragen: “Onze Vader, die in de hemelen zijt, Uw Naam worde geheiligd, Uw Koninkrijk kome, Uw wil geschiede, gelijk in de hemel alzo ook op aarde”.

Harmoniseren of conformeren

Het Grieks dat hier wordt gepend is 3x een gebiedende wijs in de woorden “worde”, “kome”, “geschiede”. De gebiedende wijs kent verschillende categoriën, niet één. De categorie die je neemt bepaalt je theologie en je verwachting voor vandaag. Of, de categorie die je neemt wordt misschien bepaald door je theologie.

De bedoeling is dat je theologie over het Koninkrijk wordt bepaald door de, door de schrijver bedoelde en gebruikte, categorie gebiedende wijs. Maar het gevaar bestaat dat wij het eerste doen: dat wij de bijbelse tekst harmoniseren met onze theologie in plaats van onze theologie te conformeren aan de bijbelse tekst, die Gods Geest heeft gepend. Dan doen wij aan eisegese in plaats van exegese: Wij leggen in de tekst wat wij zelf hopen dat er staat of denken dat er staat. Daarmee leggen wij God echter woorden in de mond die Hij nooit heeft gesproken. Dat ademt wellicht verkeerde verwachtingen die nooit in het nu uit gaan komen.

Hieronder een uitleg over de verschillende categorieën gebiedende wijs die er zijn, toegepast op deze heerlijke tekst van het Onze Vader die ons weg doet kijken naar Jezus, Die zegt: “Zie Ik maak alle dingen nieuw” (Openbaring 21:5).

Ik hoop dat dit helpt wanneer wij nadenken over het Koninkrijk des hemels.

Veel leesplezier!

De gebiedende wijs in het Koiné Grieks

Een aantal jaren geleden evalueerde ik de bevlogen scriptie van een student van de bijbelschool waar ik lesgeef. De scriptie ging over het Koninkrijk van God, waarop wij allemaal hopen dat het zichtbaar wordt en komt. De student schreef in zijn scriptie met die passie en bouwde zijn argument op vanuit, onder andere, het alom bekende gebed in Lucas 11:2-3 waar Jezus de discipelen leert bidden om het Koninkrijk, het Onze Vader. Jezus onderwees hen te bidden: “Uw Naam worde geheiligd, Uw Koninkrijk kome”. Mattheus voegt eraan toe: “Uw wil geschiede – zoals het is in de hemel, zo ook op aarde” (Matt.6:9-10).

Gebiedende wijs

Het Grieks dat Lucas en Mattheus hier pennen is de gebiedende wijs: “ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· έλθέτω ἡ βασιλεία σου· (Luk 11:2) ... “γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.” (Matt.6:10).

Bij elkaar genomen gebruiken Lucas en Mattheus 3x de gebiedende wijs (imperatief). Voor degenen die het Grieks willen lezen, ik heb de woorden hierboven onderstreept: hagiasthéto, elthéto, genethéto.

Hoe nemen?

Hoe moeten wij die gebiedende wijs nemen, en wat voor consequenties heeft dat? Omdat het om een gebiedende wijs gaat, stelde de student in zijn scriptie dat wij, wanneer wij bidden om het Koninkrijk, het Koninkrijk moeten *gebieden* dat het er komt door het uit te spreken, te proclameren. Hij had het idee dat het daardoor wordt gevestigd. Wat je uitspreekt, gebeurt.

Categorieën

Hier komt het Grieks op tafel, in dit geval vooral de grammatica en de syntax (woordvolgorde en werkwoordsvorm). Punt is dat de gebiedende wijs verschillende categorieën heeft. Er is niet zoiets als één vorm van gebiedende wijs (een gebod of bevel). Er zijn ook andere categorieën met andere connotaties.

- ◇ Een gebiedende wijs kan bijvoorbeeld een “gebiedende wijs van opdracht” zijn van een meerdere naar een mindere (zoals in Marcus 2:14 “Volg Mij”).
- ◇ Er is ook een “gebiedende wijs van verbod” (zoals in Matt.6:3 “Laat je linkerhand niet weten wat je rechter doet” of in Efz.4:26 “zondig niet”).
- ◇ Er is een “gebiedende wijs van permissie, toestemming” (zoals Matt.8:31, Jezus gaf de demonen permissie in de varkens te gaan).
- ◇ Er is een “gebiedende wijs van voorwaarde” (Matt.7:7, “Vraag en het zal je gegeven worden”; je moet vragen om te krijgen, wie niet vraagt krijgt niet; dat is bij God iets anders als wat wij als kinderen leerden, en goed nieuws: wie vraagt wordt overgeslagen ☺).

- ◇ Zo zijn er ook nog de “gebiedende wijs van potentie” (mogelijkheid), of een gebiedende wijs van verklaring/verkundiging (Marcus 1:40-41, “wordt gereinigd”).

Sommige van deze categorieën staan in het passief, het overkomt je, wordt aan je gedaan (“wordt gereinigd”), anderen in het actief, je moet er zelf iets voor besluiten of doen (“volg Mij”).

Nadenken

Een voorbeeld toont aan dat het nodig is na te denken welke categorie bedoeld wordt. In Matt.8:8 wordt een *gebiedende wijs van voorwaarde* gebruikt wanneer de Romeinse hoofdman Jezus vraagt om genezing voor zijn knecht. De Romeinse hoofdman gebruikt een gebiedende wijs wanneer hij zegt: “Maar spreek slechts een woord en mijn knecht zal genezen/herstellen”. De gebiedende wijs hier is die van voorwaarde, in de zin van: “Maar als u alleen maar een woord zou spreken, zal hij genezen”. Het is ondenkbaar dat de Romeinse hoofdman Jezus *beveelt* dat Hij een woord spreekt, dat hij Jezus een gebod oplegt, wat een gebiedende wijs van opdracht zou zijn.

Zo zijn er meerdere voorbeelden van uiteenlopende connotaties die de puntjes op de i zetten van de gebiedende wijs en de categorie, die onze theologie nuances geeft die een zorgvuldige insteek geven in hoe wij ons geloof beleven.

De categorie van Lucas 11

Welke gebiedende wijs wordt gebruikt in de eerste zinnen van het Onze Vader in Lucas 11:2 en Matt.6:9-10? De tekst gebruikt er de categorie die ik nog niet heb genoemd tot dusver: de “gebiedende wijs van verzoek”. De gebiedende wijs van verzoek is de andere variant van een gebiedende wijs van gebod: niet van een meerdere naar een mindere, maar van een mindere naar een meerdere. De mindere doet een verzoek en door de gebiedende wijs te gebruiken voegt hij er ernst aan toe. Jezus leerde de discipelen bidden: *Laat* Uw Koninkrijk komen! Ik heb er een uitroep teken achter gezet. Je zou er “alstublieft” aan toe kunnen voegen om het te illustreren. Er is een sterke urgentie in het verzoek, het verzoek is dringend, ernstig, alsof je Vader God aan Zijn oor trekt (eerbiedig bedoeld hoor). Maar het is wel een gebed, niet een gebod, een (smeek)bede, niet een bevel, verticaal gericht aan Vader God, niet horizontaal in deze dimensie, en niet alsof wij het moeten doen maar Hij.

Passief, niet actief

Er is nog een andere reden waarom het Koninkrijk niet door ons gevestigd wordt maar door God zelf: De genoemde drie woorden die in de gebiedende wijs staan in Lucas 11:2, staan in het passief, niet actief. Met andere woorden, *wij* doen het niet maar het Koninkrijk *wórdt* gevestigd en overkomt ons omdat *Hij* het doet. Daarom wordt het steeds vertaald met: “Laat Uw Koninkrijk komen” of “Uw Koninkrijk kome”. Logisch ook, want het is een gebed aan de Vader gericht, verticaal.

Slot

Wanneer wij het Grieks van het NT en het Hebreeuws van het OT gebruiken om onze theologie te schrijven, dan is daar een grondige kennis voor nodig, niet een vluchtige. Het gevaar bestaat dat wij iets snel aannemen omdat het past bij onze eigen ideeën en interpretaties. Maar daarmee verwekken wij wellicht verkeerde verwachtingen.

Woorden geven uitdrukking aan betekenis, en de grammatica en syntax helpen ons aan perspectief, zodat wij geloven en bidden hoe God het wilde. Het Koninkrijk komt niet omdat wij het vestigen door het te belijden. Het komt door goddelijk ingrijpen van boven, wanneer de Vader ons gebed beantwoordt – omdat Hij het Zelf net zo hard wil als wij het willen. Van kramp naar kracht.

Laat Uw Koninkrijk komen!